

Sonda na gorący temat: Rząd kontra samorząd

Opinie ekspertów na temat relacji między rządem a samorządem.

Reforma samorządowa wprowadziła trójstopniowy podział terytorialny Państwa: na gminy, powiaty i województwa. Jaka była idea tej reformy? Czy obecne działania rządu nie przeczą jej założeniom? Jak się kształtują relacje między rządem a samorządem? Zapytaliśmy o to ekspertów.

Hubert Izdebski
prof. w SWPS Uniwersytecie Humanistycznospołecznym w Warszawie

Pozycja samorządu terytorialnego jest określona w Konstytucji RP, zdawałoby się, jednoznacznie. Wyznacza ją zasada pomocniczości, której operacyjnym instrumentem jest zasada decentralizacji. Nie doczekały się one pełnego zastosowania ze względu również na niewłaściwe rozumienie konstytucyjnej zasady jednolitości państwa. Od 2015 r. nie są one już poważnie traktowane przez władzę centralną – poczynając od pomocniczości, sformułowanej w społecznym nauczaniu kościoła katolickiego, przeniesionej do podstawowych dokumentów europejskich i konstytucji, nakazującej pozostawienie samorządom zadań, które mogą efektywnie wykonywać. Obserwować można, przy wyraźnej nieufności władzy centralnej do wszelkiej samorządności, braku woli partnerstwa i dialogu, proces recentralizacji, połączony ze zmniejszaniem źródeł dochodów samorządu, konfliktujący poszczególne regiony i rodzaje jednostek. Współczesnym państwem w środku Europy można efektywnie zarządzać, kierując się zasadami pomocniczości, decentralizacji i adekwatności. Negatywnym przykładem niestosowania tych zasad może być chaotyczność działań rządu w zwalczaniu epidemii COVID-19.

dr hab. Jarosław Flis
socjolog, prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego

Polski samorząd, na tle europejskich krajów, jest postrzegany jako silny, szczególnie ten gminny. Podział kompetencji między władzą centralną a samorządem jest sprawą dyskusyjną. Są możliwe różne warianty i to jest przedmiotem negocjacji. Głównym problemem jest brak zaufania wynikający z porażki wyborczej: żadna partia rządząca jeszcze nie prowadziła tak intensywnie kampanii pod własnym szyldem w wyborach samorządowych, jak obecny obóz rządzący w 2018 r. i nigdy nie spotkała się z tak dużą porażką. Odbija się to teraz brakiem zaufania, traktowaniem samorządu jako przeciwnika i bardzo wyraźnym różnicowaniem przy podziale środków, choćby z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych. Są zagadnienia, które wymagają większej koordynacji niż poziom lokalny, samorządy również to dostrzegają (np. ustawa metropolitalna dla Śląska). Reasumując: relacje między rządem a samorządem są przedmiotem sporu. Ważne, by prowadzić go w sposób cywilizowany, z respektem do zdobytych doświadczeń, wsłuchiwać się w krytyczne głosy, szukać rozwiązań, a nie rzucać oskarżeniami.

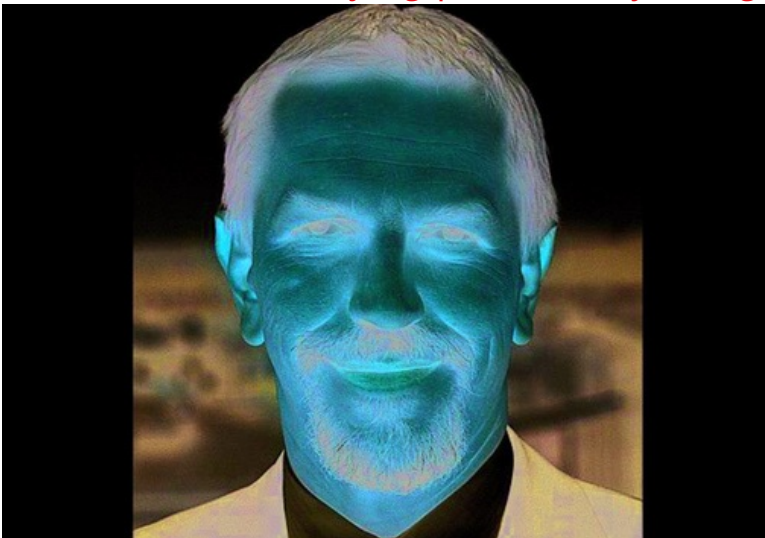
Jako wieloletni samorządowiec z wielkim smutkiem i niepokojem obserwuję, jak rząd etapami odbiera samorządom kolejne kompetencje, decyzyjność i pieniądze, czego przykładem może być pomysł centralizacji szpitali. Trójstopniowy podział administracyjny Polski był najbardziej udaną i skuteczną reformą przeprowadzoną w latach 90. U jej podłoża znalazła się decentralizacja władzy i zlokalizowanie jej jak najbliżej obywateli. Reforma stworzyła mieszkańcom i regionom szersze pole do aktywności, zapewniła większy udział w podejmowaniu decyzji dotyczących małych ojczyzn – gmin, powiatów czy województw oraz odrodziła lokalne więzy. Mieszkańcy wzięli sprawy w swoje ręce i znakomicie wykorzystali dane im szanse. Nikt nie zna lepiej problemów zwykłych ludzi i potencjału danego terenu, niż lokalne władze, a tym, niestety, ogranicza się fundusze i pole do działania. Dlatego też zdecydowanie sprzeciwiamy się centralizacji władzy, osłabianiu roli samorządów, odbieraniu im uprawnień bez konsultacji społecznych, pozbawianiu ich samodzielności w realizowaniu zadań publicznych czy swobodnego gospodarowania majątkiem.

[Adam Struzik, marszałek województwa mazowieckiego](#)

[Fot. arch. UMWM](#)

[dr hab. Jarosław Flis, socjolog, prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego](#)

[\(Fot. arch. UMWM\)](#)

(Fot. arch. UMWM)

UWAGA

Informacje opublikowane przed 1 stycznia 2021 r. dostępne są na stronie archiwum.mazovia.pl